

Univerzita Karlova
Filozofická fakulta
Fonetický ústav

doc. PhDr. Jan Volín, Ph.D.

Posudek vedoucího práce

na bakalářskou práci Andrey Hubertové

Vliv intonačního rozpětí na vnímání afektivní valence u dvou věkových skupin dětí

Bakalářská práce Andrey Hubertové se zaměřuje na afektivní složku významu v jazykové komunikaci, která je vedle složky reprezentativní a apelové neustále přítomna v lidských promluvách a pro posluchače se zřetelně odráží v prozodii mluvených projevů. Její exaktní popis je však stále kusý a neuspokojivý. Jádrem předkládané práce je dobře připravený experiment, který má svými výsledky přispět do souboru našich znalostí o vlivu intonačního rozpětí na afektivní rozdíly při vnímání řečových melodií a který také umožňuje porovnat výkony předškolních dětí s mladšími školáky a obohacuje debatu o osvojování zvukového plánu mateřštiny. Spojení těchto dvou témat je nejen zajímavé, ale i velmi užitečné.

Předložená práce sestává ze sedmi oddílů, přehledu použité literatury ve sjednoceném formátu a obrazových příloh, které přibližující sběr dat. I další formální náležitosti (prohlášení, shrnutí v českém a anglickém jazyce, klíčová slova) jsou splněny. Jak je zřejmé z obsahu na s. 6 a 7, ale i z posledního odstavce úvodní kapitoly, témata jednotlivých částí práce na sebe logicky navazují a celková stavba je tak přehledná.

Autorka zahajuje svůj výklad teoretického zázemí experimentu pojednáním o intonaci a jejím místě v rámci prozodického popisu řeči. Vybírá důležité koncepty a vysvětluje jejich chápání v dnešním empirickém výzkumu. Správně se soustředí zejména na intonační rozpětí, které je zásadní proměnnou v její vlastní studii. Ve třetí kapitole jsou pak pojednány některé ontogenetické skutečnosti, opět ve vztahu k autorčině experimentu. Kapitola čtvrtá představuje výzkum v oblasti afektivních stavů. Přiměřený prostor je věnován terminologické nejednotnosti v oboru, v zadané práci však autorce nezbývá než ji konstatovat, neboť případný kritický přístup není v současnosti o co opřít. Výklad teoretického zázemí je ukončen vztažením výzkumných otázek a cílů k prostudované literatuře.

Popis metodiky práce v páté kapitole je v souladu s dnešními zvyklostmi dostatečně podrobný na to, aby byla studie i v detailech replikovatelná. Autorka důkladně vysvětluje kritéria pro přípravu testových položek a nezamlčuje ani některá problematická rozhodnutí, jimž se ovšem nevyhne žádný experimentátor. Postupy jsou řádně podloženy argumenty, snad jen pro úplnost

by sdělení „...bylo motivováno hlavně snahou o co nejkratší délku testu“ na s. 35 mohlo být doplněno vysvětlením, proč autorka usilovala o co nejkratší test. U tabulek 5.11 a 5.12 je narušen princip autonomie legend – pro obhajobu práce bude potřeba navrhnout znění promyšleněji. Každopádně je však nutno vyzdvihnout, že samotný experiment je po všech stránkách velmi dobře připravený (s jednou drobnou výjimkou, kterou autorka sama poctivě přiznává).

Prezentace výsledků v šesté kapitole práce je srozumitelná a logicky vystavěná. Snad jen normalizace nestejného počtu soudů u mladších a starších dětí pomocí procent je počítána nezvykle ze základu celkového součtu soudů. Obvyklejší i názornější je stanovení dvou základů, a to počtu soudů mladších dětí a počtu soudů starších dětí. Naopak chvályhodné je ověřování nalezených rozdílů metodami indukční statistiky. Nesporným pozitivem předkládané práce je autorčina invence při analýzách výsledků. Je zde zřetelná snaha a vysvětlení mnoha potenciálních vlivů na sebraná data, nedotažená pouze v oddíle 6.6.

Závěrečnou diskusi výsledků považuji za adekvátní. Autorka vybírá zajímavé momenty a velmi rozumně, a zároveň střizlivě je komentuje, případně pro ně hledá vysvětlení (např. interference průměrné výšky hlasu s intonačním rozpětím na s. 58). Nezapomíná ani na úkoly pro budoucí výzkum a případná omezení svého postupu.

V rámci obhajoby navrhuji, aby Andrea Hubertová zodpověděla následující otázky:

(1) V úvodním abstraktu je zmíněno snížení citlivosti dětí v oblasti percepce prozodie. To se opakuje na s. 18 opět a konečně i v oddíle 4.3. Toto tvrzení ovšem odkazuje na práci pouze jednoho badatelského týmu. Jaká úskalí by to mohlo představovat? (Je možno nalézt podporu tohoto stanoviska u badatelů nespřízněných s francouzským prostředím?)

(2) Na s. 11 se tvrdí, že „*Afektivní prozodie je nejčastěji měřena pomocí změn základní frekvence, někdy doplněných měření trvání (resp. tempa řeči)*“ Jak by se tento nepoměr ve zkoumání parametrů dal doložit?

(3) Na s. 9 nahoře autorka říká, že posluchač díky prozodii vnímá mimo řečový obsah i afektivní stavy. Jak by si poradila s tvrzením, že afektivní stavy jsou důležitou složkou právě onoho řečového obsahu?

Celkově je z předložené práce patrné autorčino zaujetí pro řešení výzkumného úkolu. Po obsahové stránce se jedná o práci velmi zdařilou a užitečnou. Bohužel, po stránce formální je text místy formulačně poněkud neobratný, případně pravopisně nekorektní (seznam lapsů k dispozici u posuzovatele). Konstatuji tedy, že bakalářská práce Andrey Hubertové splnila svůj účel a svým obsahem i rozsahem vyhověla požadavkům kladeným na práce dané úrovně. Vzhledem k výše uvedeným skutečnostem ji doporučuji k obhajobě a navrhuji předběžné hodnocení **velmi dobře**.

V Praze dne 12. 6. 2018

.....

doc. PhDr. Jan Volín, Ph.D.